

یادداشت

محمد حسین شریف‌زادگان

وزیر اسبق تعاون، کار و رفاه اجتماعی

وقف را به‌روز کنیم

خبر وقف عرصه‌های طبیعی بخشی از مهمترین اقلیم سرزمین ایران یعنی کوه دماوند واکنش‌های اجتماعی منفی در افکار عمومی ایران ایجاد کرد. این واکنش دوسویه بود؛ هم تعجب و اعتراض از واگذار کردن منابع طبیعی و اموال عمومی و هم بدبینی به امر وقف که وسیله‌ای شده برای دست‌اندازی به اموال متعلق به عموم و سرزمین ایران.

امروزه عرصه‌های طبیعی، محیط زیست و اکولوژی طبیعی، بستر، زمینه‌ها و شالوده‌های اصلی همه نوع فعالیت در سرزمین اعم از صنعت، کشاورزی، خدمات و حتی حیات شهری و منطقه‌ای است. همچنین پایداری در بستر محیط طبیعی پدیده‌ای است که کل فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی در زیر چتر آن مجاز می‌شود. پایداری به آن معناست که ما به اندازه‌ای می‌توانیم از منابع طبیعی شامل عرصه‌های جنگل و مرتع، خاک و منابع آب‌های تجدیدشونده و نهایتاً اکولوژی محیطی در امر توسعه استفاده کنیم که سرجمع تراز منابع آن برای انتقال به آیندگان همواره منفی نباشد. بنابراین اهمیت منابع طبیعی بخصوص جنگل‌ها و مراتع را می‌توان در چارچوب زمینه‌ها و شالوده اکولوژیک و پایداری محیطی برای توسعه و زیست انسانی و اجتماعی ارزیابی کرد. حال هر گونه دست‌اندازی در منابع طبیعی کاری ناپسند و علیه زیست انسانی و اجتماعی و توسعه پایدار سرزمین ایران است. از سوی دیگر، وقف به خاطر دولتی کردن و همچنین تلفی سنتی و ایستا و ناکارآمد از آن در ایران در چشم مردم بخصوص جوانان کاری کهنه و بدون بازده اجتماعی و اقتصادی و سازنده جلوه کرده است؛ در حالی که وقف یکی از سنت‌هایی است که می‌توان در جهان مدرن امروز، به‌روزرسانی شده و به عنوان تجهیز منابع بخش عمومی و تقویت سیاست اجتماعی مورد بهره‌مندی قرار گیرد. سنت وقف در دوران باستان حداقل در دوران ساسانیان وجود داشته و سپس به واسطه آن که سنتی است اسلامی در ایران به طور گسترده مورد استفاده قرار گرفته است. صاحبان مال و ثروت بخشی از اموال خود را برای اهداف اجتماعی و انسانی وقف می‌کنند، بدین معنا که هم مالکیت و هم استفاده از آن را عمدتاً به نفع عموم مردم واگذار و وقف می‌کنند.

مدارس، آب‌انبارها، تأمین آب از طریق قنات، بیمارستان‌ها و مراکز دینی و زیارتی بخش‌های مهمی از اهداف وقف در ایران بوده‌اند. حتی دانشگاه‌های جندی‌شاپور وری که جزو مهمترین دانشگاه‌های زمان خود بوده‌اند، از طریق وقف اداره می‌شدند. خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی، وزیر آگاه و کاردار قازان‌خان با توجه به نفوذ خود، اولین پارک علمی، پژوهشی و آموزشی جهان را در ربع رشیدی تبریز در قرن ششم هجری یعنی در قرن دوازدهم میلادی که در اروپا جز معدودی دانشگاه وجود نداشت، بنا نهاد. این تأسیسات عظیم و دقیق علمی بر اساس وقفنامه‌ای که خواجه به دست خود نگاشته بود، اداره می‌شد و از سرتاسر ایران املاک و موسسات وقفی، تأمین منابع برای اداره این پارک عظیم علمی که متشکل از همه رشته‌های فیزیک، شیمی و پزشکی و فلسفه و دین و عرفان با دانشمندانی از ایران و هند و چین بوده را بر عهده داشت‌اند. حتی برای تأمین غذای مناسب بیماران، بیمارستان ربع‌رشیدی طبق وقفنامه مذکور مجتمع‌های وقفی در چندین روستا جوجه مرغ تولید می‌کردند.

امروزه وقف در اروپا، آمریکا، ترکیه، مصر و کویت و دیگر کشورها با شرایط روز، خود را تطبیق داده است. دانشگاه‌هایی مانند هاروارد و استنفورد در آمریکا و آکسفورد و کمبریج در انگلستان که هر سال جزو اولین تا پنجمین دانشگاه‌های معتبر جهان هستند بر اساس سنت وقف اما در قالبی مدرن و امروزی اداره می‌شوند. در آنجا هزاران طرح تحقیقاتی در بخش‌های مختلف پزشکی، علوم و مهندسی با پشتیبانی از منابع وقف به انجام می‌رسد و حتی خرید یک یا چند کتاب علمی در دانشگاه‌های معتبری چون دانشگاه لندن بر اساس وقف سالانه یک انسان خیر، خریداری و خوانده می‌شود.

وقف یک سنت بسیار زیبا ناشی از بخشش انسان‌ها برای برپا داشتن «خیر اجتماعی» است که همواره در حال زایش و تکرار است، به همین دلیل آن را «خیر اجتماعی مستمر» می‌نامند. زمانی شرایط لازم برای پیدایش وقف ایجاد می‌شود که جامعه از خود ظرفیتی نشان دهد که صاحبان ثروت اعتماد و اموال خود را وقف کنند. بنابراین زمانی که سرمایه اجتماعی حداقل در بعد اعتماد آن در جامعه افزایش می‌یابد بستر ظهور وقف فراهم می‌شود و بالعکس زمانی که زوال سرمایه اجتماعی مشاهده می‌شود، وقف نیز رنگ می‌یابد.

در ایران با دولتی کردن وقف، عدم شفافیت، نداشتن ابتکار در تنوع بخشی به کارکرد آن به عنوان تأمین‌کننده منابع بخش عمومی، بخصوص در دانشگاه‌ها، مراکز علمی و فرهنگی، سنت شایسته وقف در نهانخانه فراموشی، کدورت و ناکارآمدی گرفتار شده و این خود از مصادیق کاهش سرمایه اجتماعی در این حوزه است. در فرهنگ اسلامی وقف یک عبادت شورانگیزی است که از جایی صادر می‌شود که انسان‌ها اموال و ثروتی را که دوست می‌دارند می‌بخشند و درست نقطه عزیمت آن بخشش چیزی است که آدمیان به آن دل بسته‌اند. این مهمترین عنصر بالا بردن کرامت انسانی، ایثار و اخلاق اجتماعی است. حال مادر ایران با این ظرفیت انسانی و اخلاق اجتماعی و مدنی خود چه کرده‌ایم که تجاوزه به منابع طبیعی علیه توسعه سرزمینی ایران که مورد علاقه همه مردم و ایران دوستان است با یک امر کارآمد که تولیدکننده خیر اجتماعی است همراه کرده‌ایم و در این واقعه هم به محیط‌زیست و اکولوژی کشورمان به عنوان شالوده توسعه ستم کرده‌ایم و هم به وقف؛ این سنت پسندیده فرهنگ ایران ظلم کرده‌ایم. با این کار هم سرمایه اجتماعی جامعه را کاهش داده‌ایم و هم توسعه پایدار را به خطر افکنده‌ایم و هم وقف را در جامعه بد و پلشت جلوه داده‌ایم. با همه این اوصاف چرا سنت وقف در ایران پژمرده و رنگ باخته است؟

افزایش ۲۰۰ هزار تومانی حق مسکن کارگری روی میز دولت

وزیر کار از افزایش ۲۰۰ هزار تومانی حق مسکن کارگران در جلسه کمیسیون اقتصاد هیات دولت خبر داد.

محمد شریعتمداری درباره این موضوع گفت: کمیسیون اقتصادی دولت، به اتفاق آراء افزایش ۲۰۰ هزار تومانی حق مسکن کارگران را که پیش از این در شورای عالی کار پیشنهاد و تصویب شده بود به تصویب رساند. او افزود: با تصویب کمیسیون اقتصادی دولت، این موضوع برای مطرح شدن و تصمیم‌گیری نهایی به هیات دولت ارجاع شده است. وزیر کار گفت: با توجه به اهمیت موضوع این امر در جلسات آینده در هیات دولت تصویب می‌شود. پیش از این در شورای عالی کار افزایش ۲۰۰ هزار تومانی حق مسکن در اردیبهشت امسال تصویب شد که در صورت تأیید این موضوع در هیات دولت، حق مسکن کارگری از ۱۰۰ هزار تومان فعلی به ۳۰۰ هزار تومان افزایش می‌یابد.

کنکوری که فقط برای مدرک نیست

«تأمین» مدیران آینده

سازمان تأمین اجتماعی ۲۱ شهریور ماه دومین دوره آزمون شناسایی مدیران آینده خود را برگزار می‌کند

www.sanjesh.org به اطلاعات لازم دست پیدا کنند. منابع این آزمون در سایت سازمان تأمین اجتماعی بارگذاری شده و دوطلبان می‌توانند از این طریق نسبت به دریافت این منابع اقدام کنند. به گزارش آتیه‌نو، از طریق دومین آزمون شناسایی مدیران آینده سازمان تأمین اجتماعی، ۲۱ عنوان شغلی شناسایی می‌شوند که عناوین شغلی مدیران آینده، در بخش بیمه‌ای شامل: مدیرکل بیمه، معاون تعهدات اداره کل، معاون توسعه و پشتیبانی اداره کل، معاون بیمه‌ای، رئیس شعبه ممتاز، رئیس شعبه تیپ ۱ تا ۵، معاون بیمه‌ای شعبه ممتاز و تیپ ۱ و ۲، معاون اداری و مالی شعبه ممتاز و تیپ ۱ و ۲ است. در بخش درمان نیز عناوین شغلی مدیران آینده شامل: مدیر درمان، معاون خدمات درمانی، معاون خرید راهبردی و اسناد پزشکی، رئیس بیمارستان و دی‌کلینیک، رئیس پلی‌کلینیک و درمانگاه، مدیر بیمارستان، مدیر خدمات پرستاری بیمارستان و معاون پشتیبانی و توسعه مدیریت است. گفتنی است، شرکت در این آزمون که در راستای تشکیل بانک استعدادهای سازمان برقرار می‌شود، هیچ حقی برای شرکت‌کنندگان در آزمون ایجاد نخواهد کرد. طرح شناسایی مدیران آینده طرحی مستمر است که هر حله اول آن در سال گذشته برگزار شد و پیرو آن، آزمون دوم در سال جاری برگزار خواهد شد. این طرح در سال‌های آینده نیز ادامه خواهد یافت.

فرصت‌های شغلی در آزمون استخدامی

سازمان تأمین اجتماعی قصد دارد حدود ۴ هزار نفر را در ۳۸ عنوان شغلی از سراسر کشور در بخش‌های بیمه‌ای و درمانی از طریق آزمون جذب کند. ثبت‌نام برای این آزمون از طریق سازمان سنجش به نشانی www.sanjesh.org انجام می‌شود. منابع این آزمون با هماهنگی واحدهای تخصصی تهیه و در اختیار سازمان سنجش و آموزش کشور قرار داده شده است. داوطلبان می‌توانند اطلاعات تکمیلی را از طریق سایت سازمان تأمین اجتماعی دریافت کنند. همچنین سامانه ۱۴۲۰ سازمان تأمین اجتماعی نیز آماده پاسخگویی به سوالات داوطلبان است. آزمون استخدامی سازمان تأمین اجتماعی روز جمعه ۲۱ شهریور ماه با رعایت پروتکل‌های بهداشتی در سراسر کشور برگزار می‌شود. همچنین تمهیدات بهداشتی لازم توسط سازمان سنجش در محل برگزاری آزمون پیش‌بینی شده است.

صورت می‌گیرد. در پی استمرار طرح شناسایی مدیران آینده در سال ۹۸، مرحله دوم این طرح در سال جاری در دستور کار معاونت توسعه مدیریت و منابع انسانی سازمان تأمین اجتماعی قرار گرفته است. هدف از این آزمون، شناسایی نیروهای مستعد سازمان جهت به‌کارگیری در مشاغل کلیدی و ایجاد فرصت برابر برای همه کارکنان است؛ بخصوص که در این طرح، اولویت در شناسایی جوانان و زنان واجد شرایط مدیریت در نظر گرفته شده است. پیش‌تر مصطفی سالاری، مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی در زمان برگزاری نخستین آزمون شناسایی مدیران آینده از انتصاب افراد برای ۱۱ سمت مدیریتی در هر استان براساس طرح شناسایی مدیران آینده خبر داده و گفته بود: «براساس دستورالعملی که برای انتصاب مسئولیت‌های مختلف در سازمان تأمین اجتماعی به‌تازگی صادر شده، برای انتصاب در بسیاری از مسئولیت‌های دیگر نیز شرکت در آزمون مدیران آینده مورد توجه خواهد بود. با تکمیل این طرح که در آینده بسیار نزدیک خواهد بود، هر گونه انتصابی در سمت‌های ۱۱ گانه تنها از بین افرادی انجام خواهد شد که در آزمون کتبی و مصاحبه تخصصی امتیازات لازم را کسب کرده باشند.» اکنون ثبت‌نام دومین آزمون شناسایی مدیران آینده سازمان تأمین اجتماعی از ۸ مرداد ماه آغاز و تا ۲۳ مرداد تمدید شده است. ثبت‌نام و برگزاری این آزمون توسط سازمان سنجش انجام خواهد شد و افراد می‌توانند از طریق سایت این سازمان به نشانی

تأمین اجتماعی این روزها برگزار می‌شود. در آزمون مهم را در دستور کار دارد؛ آزمون استخدامی و شناسایی مدیران آینده. هر دو آزمون از زوایای متفاوتی برای مخاطبانش اهمیت دارد. در آزمون استخدامی ۴ هزار فرصت شغلی در انتظار جامعه‌اشنه اشتغال است. در روزهایی که کرونا و تحریم‌ها مانند دوله‌بیچی معیشت خانواده‌ها را تهدید کرده، فرصت حضور در بدنه تأمین اجتماعی برای بسیاری ذی‌قیمت است؛ آنقدر که مهلت ثبت‌نام آزمون بازم تمدید شده باشد. دومین آزمون هم مربوط به طرح شناسایی مدیران آینده است که یک راهبرد جدی و نوین در سیستم مدیریتی سازمان است و قرار است تداوم داشته باشد؛ اینکه همه در فرصتی برابر خود را برای ارتقاء شغلی و حضور در رده‌های بالاتر مدیریتی محک بزنند. آن‌طور که گفته شده مهلت ثبت‌نام در «آزمون استخدامی» و نیز «آزمون شناسایی مدیران آینده» تا ۲۶ مردادماه تمدید شده و البته هر دوی این آزمون‌ها قرار است جمعه ۲۱ شهریور ماه برگزار شود.

راهبرد نوین با شناسایی مدیران آینده

شایسته‌سالاری یکی از عوامل اساسی توانمندسازی سازمان‌ها و ارتقاء سطح دانش و تخصص مدیران و گردانندگان هر سازمانی است. در راستای اجرای این طرح، انتصابات در سازمان تأمین اجتماعی بر پایه اصول شایسته‌سالاری و از طریق آزمون‌های تخصصی و مصاحبه

دارا دوم؛ شاید وقتی دیگر

گزارش

قرار بود دولت باقیمانده سهامی را که شرکت‌های پالایشگاهی، خودروسازی و فلزی دارد، در قالب صندوق دارا دوم روانه بازار بورس کند. نظر به استقبال خوبی که پیش از این در بورس اوراق بهادار از عرضه سهام دولتی موسسات بانکی و بیمه‌ای در قالب صندوق دارا یکم شده بود، انتظار می‌رفت که یک‌بار دیگر نیز شاخص بازار سرمایه در جهت صعودی‌تر شدن تغییر کند، اما با وجود همه این برآوردها عرضه سهام دارا دوم محقق نشد و انتظار حدوداً صد روزه بسیاری برای خرید بخشی از این سهام فعلاً ناکام باقی ماند.

هر چند این اتفاق برخی از حاضران در بازار سرمایه را ششوک کرده اما خدای که این روزها برای عرضه اولیه سهام صندوق دارا افتاده چندان دور از انتظار نبود؛ هر چه باشد در فاصله حدود ۱۰۰ روزی که از عرضه صندوق دارا یکم گذشته چند بار پیش آمد که وعده دولت برای عرضه نهایی و قطعی صندوق دارا دوم تا موز محاق برود و باز گردد.

برای همین نباید از اظهارات رسمی اخیر سازمان خصوصی‌سازی چندان تعجب کرد. اظهاراتی که درست نقطه مقابل صحبت‌های مقامات اقتصادی کشور و به‌نوعی تکذیب هر گونه ماهیت صندوق دارا دوم و رسوم تلفی می‌شد؛ عرضه سهام صندوق دولتی در کار نخواهد بود و باقیمانده سهام دولت به صورت بلوکی عرضه خواهد شد.

با این همه، انتشار این خبر کافی بود تا ناظران و تحلیلگران بازار سرمایه از میانه هفته گذشته

(روز دوشنبه) شاهد نوسان ۸۳ درصدی قیمت سهام فعال عرضه شده در بازار باشند؛ نیازی به گفتن نیست که برای اقتصاد آشفته ایران که از زمستان گذشته تاکنون حال خوشی ندارد، شنیدن این خبر ناخوشایند چه تبعاتی می‌تواند به دنبال داشته باشد.

ظاهراً تصمیم دولت به دست کشیدن از مالکیت باقیمانده سهام بنگاه‌های اقتصادی، اتفاقی بود که جرقه آن در اواخر زمستان گذشته و درست در روزهایی زده شد که همه متحرکانه چشم‌شان را به گرم شدن تنور این بازار دوخته بودند. یازدهم فروردین ماه بود که شورای بورس بر اساس قانون بودجه سال ۹۹ و همچنین به استناد اصل ۴۴، سازوکار اجرایی واگذاری باقی‌مانده سهام دولتی شرکت‌های حاضر در بازار سرمایه را تصویب کرد و بر همین اساس بود که وزارت امور اقتصادی و دارایی طرحی را تهیه کرد که بعدها به تأیید هیات وزیران رسید و در روز هفتم اردیبهشت برای واگذاری نخستین دوره از این سهام در قالب صندوق سرمایه‌گذاری قابل معامله ETF در بازار سهام، فراخوان رسمی داد. بر این اساس اولین دوره از پذیرهنویسی سهام بزرگ از تاریخ ۱۴ تا ۳۱ اردیبهشت و با خرید واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق سرمایه‌گذاری قابل معامله (ETF) «واسطه‌گری مالی یکم» آغاز شد. البته به دلیل استقبال بالای عموم مردم در خرید واحدهای مزبور، این پذیرهنویسی یک روز دیگر تمدید شد و تا پایان روز اول خردادماه سال ۹۹ ادامه یافت، به این ترتیب سهام باقی‌مانده پنج شرکت دولتی در بورس شامل بانک ملت، بانک تجارت،

بانک صادرات، بیمه البرز و بیمه اتکایی امین در قالب یک صندوق سرمایه‌گذاری واسطه مالی یکم عرضه شد که ارزش آن به نرخ روز بیش از ۱۶ هزار میلیارد تومان بود.

شوک هیجانی

پس از استقبال نه‌چندان چشمگیر سرمایه‌گذاران از دارا یکم، صحبت از عرضه دو صندوق دیگر ETF بود؛ واگذاری‌هایی که این‌بار قرار بود گروه‌های پالایشی، فولادی و خودرویی را در برگیرد. اما این بحث بسیار پر حاشیه دنبال شد و هرازگاهی اخباری درباره زمان عرضه و بعضاً نیز مخالفت‌هایی در باره واگذاری این صندوق‌های جدید به گوش می‌رسید؛ اخباری ضدونقیض که ششوک جدی به قیمت سهام پالایشی و در نهایت کل بازار سهام وارد می‌کرد. اما در مواجهه با تبعات منفی که منتفی شدن عرضه صندوق دارا دوم می‌توانست برای بازار سهام به دنبال داشته باشد، محسن خدابخش مدیر نظارت بر بورس‌های سازمان بورس و اوراق بهادار وارد میدان شد و چنین گفت: صرف‌نظر از ورود صندوق «تی اف» پالایشی‌ها، سهام شرکت‌های این صنعت از بنیاد مناسبی برخوردار بوده و این اخبار نباید بر روند عرضه و تقاضای سهام این شرکت‌ها اثر بگذارد؛ سودآوری، دارایی و برنامه‌های آتی شرکت‌ها به حمله مهمترین موارد تصمیم‌گیری برای سرمایه‌گذاران است، بنابراین تشکیل یا عدم تشکیل ETF جدید (دارا دوم) روی قیمت سهام شرکت‌هایی که قرار است وارد این صندوق شوند، اثری ندارد. سازمان بورس و اوراق بهادار

آمادگی دارد تا در صورت تصمیم‌گیری در زمینه تشکیل دارا دوم در اسرع وقت مجوزهای لازم را صادر کند. سازمان بورس و اوراق بهادار به عنوان فراهم‌کننده بستر تشکیل این صندوق‌ها همیشه آمادگی خود را اعلام کرده است. بر این اساس واکنش بازار در این خصوص از نظر مباحث مالی و بنیادی مورد قبول نیست و سهامداران هم باید در انجام معاملات خود به این موضوع دقت کنند و درگیر هیجانات نشوند. اما واپسین اتفاقی که در انتهای داستان عرضه سهام صندوق دارا دوم افتاد، اظهارات کوتاه فرهاد درپسند بود. وزیر اقتصاد از عرضه قطعی دارا دوم در هفته دولت خبر داد و گفت: قرار است اولین چهارشنبه ماه آینده یعنی پنجم شهریور ماه عرضه صندوق دارا دوم انجام شود. وزیر نفت و سخنگوی دولت نیز در حساب کاربری خود در توییتر به این موضوع واکنش نشان دادند. علی ربیعی، سخنگوی دولت نوشت: جای نگرانی نیست. حمایت از همه بخش‌های اقتصاد، سیاست تعطیل نشدن دولت است. بیژن زنگنه، وزیر نفت هم تأکید کرد: «با ارائه سهام پالایشگاه‌ها در بورس نه تنها مخالف نیستیم بلکه موافق هم هستیم. با توجه به درخواست اخیر وزیر محترم اقتصاد و دارایی، دستور داده شده که شرکت پالایش و پخش، به سرعت نسبت به ایجاد صندوق آتی. تی. اف. پالایشی اقدام نماید.»

با این توصیف باید دید در فرصت باقی مانده تا زمان جدید تعیین شده چه اتفاقاتی خواهد افتاد؟ آیا باز هم عرضه سهام دارا دوم مانند دفعات گذشته به تعویق می‌افتد؟